

Kritéria hodnocení profilové části maturitní zkoušky

Předmět: ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Školní rok:2025/2026

Termín MZ:2026

Kritéria hodnocení byla projednána na předmětové komisi ČJL dne 26. 8. 2025

Vypracovala: Mgr. Marta Sakalová

Schváleno dne:

.....
Ing. Martin Fišer
ředitel školy

Organizace profilové části maturitní zkoušky z jazyka českého a literatury

Žák vykoná zkoušku či dílčí zkoušku úspěšně, pokud získá alespoň tolik procentních bodů, kolik činí hranice úspěšnosti příslušné zkoušky či dílčí zkoušky vyjádřená procentními body. Zkoušky z ČJL mají následující strukturu:

- didaktický test – společná část maturity – hodnocen centrálně,
- písemná práce – profilová část maturity – hodnocena školou,
- ústní zkouška – profilová část maturity – hodnocena školou.

Didaktické testy z ČJL jsou hodnoceny pouze úspěš/a x neúspěš/a. Jsou součástí společné části a jsou hodnoceny centrálně. Jsou podmínkou k úspěšnému složení komplexní zkoušky z ČJL.

Výpočet výsledku písemné práce a ústní zkoušky vyjádřený procentními body se provede podílem dosaženého bodového výsledku žáka z dané zkoušky a maximálního dosažitelného počtu bodů z dané zkoušky, vynásobeným 100. Výsledné procento se přepočítá na známku.

V případě komplexních zkoušek z českého jazyka se hranice úspěšnosti a výsledné hodnocení žáka stanoví váženým průměrem známek získaných v jednotlivých dílčích zkouškách, a to s následujícími váhami jednotlivých dílčích zkoušek:

- písemná práce: **40 %**
- ústní zkouška: **60 %**

Úspěšné složení zkoušky je podmíněno úspěšným složením všech tří dílčích zkoušek. Kritéria hodnocení žáků s PUP (přiznaným uzpůsobením podmínek) jsou shodná s kritérii hodnocení intaktních žáků. Při hodnocení písemné práce a ústní zkoušky z českého jazyka a literatury se zohledňují symptomy uvedené v doporučení vystaveném v ŠPZ (školském poradenském zařízení).

Maturitní zkouška z předmětu Český jazyk a literatura je vykonávána formou písemné práce a ústní zkoušky.

Profilová část maturitní zkoušky je veřejná (s výjimkou jednání zkušební maturitní komise).

Pokud se žák ke zkoušce nedostaví, svou nepřítomnost řádně omluví nejpozději do tří pracovních dnů od konání zkoušky. Pokud žák zkoušku z profilového předmětu nekonal, uvádí se v protokolech u příslušného předmětu místo stupně prospěchu slovo „nekonal(a)“.

Jestliže žák po zahájení zkoušky od jejího konání odstoupí, posuzuje se, jako by byl z dané zkoušky hodnocen stupněm 5 – nedostatečný.

Kritéria hodnocení profilové části maturitní zkoušky z jazyka českého a literatury

1. Písemná práce

Délka trvání písemné práce bude **110 minut**, včetně času na výběr zadání, žáci s přiznaným uzpůsobením podmínkami mají nárok na **140 minut**.

Minimální rozsah textu je **250 slov**. Maximální rozsah textu není stanoven. Žák bude mít možnost pracovat s Pravidly českého pravopisu. Žáci s PUP budou mít k dispozici Slovník synonym.

Žák si vybírá **jedno ze 4 zadání**, jejich výběr stanoví ředitel.

Písemnou práci z českého jazyka a literatury se rozumí vytvoření souvislého, myšlenkově uceleného, strukturovaného textu, ve kterém žák prokáže, že se umí vyjadřovat v souladu s jazykovými normami, funkčně nakládat s jazykovými prostředky a dokáže se orientovat v komunikační situaci nastolené v zadání písemné práce.

Na výběr tématu práce je vymezeno 15 minut. Poté je vybrané téma zapsáno do záznamového archu. Na vypracování práce je vymezeno 110 minut. V případě žáků s uzpůsobenými potřebami je čas upraven podle doporučení pedagogicko-psychologické poradny.

Body za jednotlivá kritéria se sčítají a celkem je možné získat **maximálně 30 bodů**. **Hranice úspěšnosti je 12 bodů**.

Hodnocení písemné práce bude realizováno jedním hodnotitelem, sporné případy budou konzultovány. Kritéria hodnocení jsou stanovena předem a maturující žáci s nimi budou seznámeni **nejpozději před zahájením zkoušky**.

Díličí zkouška konaná písemnou formou ze zkušebního předmětu český jazyk a literatura je hodnocena podle tří, respektive **šesti dílčích kritérií**:

1) Vytvoření textu podle zadaných kritérií

1A téma, obsah

1B komunikační situace, slohový útvar

2) Funkční užití jazykových prostředků

2A pravopis, tvarosloví a slovtvorba

2B lexikum

3) Syntaktická a kompoziční výstavba textu

3A větná syntax, textová koheze

3B nadvětná syntax, koherence textu

Za každé dílčí kritérium může žák obdržet **0 – 5 bodů**.

KRITÉRIUM	Hodnocení v rámci kritéria:	BODY
1A - vytvoření textu dle zadaných kritérií, dodržení zadaného tématu	<ul style="list-style-type: none"> - zda text splňuje zadání - zda text zpracovává dané téma 	0-5
1B - vytvoření textu dle zadaného útvaru a komunikační situace	<ul style="list-style-type: none"> - zda text splňuje znaky daného útvaru - zda text odpovídá zadané komunikační situaci 	0-5
2A - pravopis, tvaroslovné chyby, interpunkce	<ul style="list-style-type: none"> - množství a závažnost pravopisných a tvaroslovných chyb - interpunkční znaménka, zápis přímé řeči - úroveň vlivu chyb na čtenářský komfort 	0-5
2B - slovní zásoba, funkčnost lexikálních prostředků	<ul style="list-style-type: none"> - zda slovní zásoba odpovídá zadané komunikační situaci - zda volba slov a slovních spojení nenarušuje/narušuje porozumění textu 	0-5
3A - výstavba větných celků, koheze, syntaktické prostředky	<ul style="list-style-type: none"> - promyšlenost výstavby větných celků - logické uspořádání textu - čtenářský komfort 	0-5
3B - kompozice textu	<ul style="list-style-type: none"> - vhodné členění textu - logické uspořádání textu a jeho návaznost - čtenářský komfort, odstavce 	0-5

Začlenění výchozího textu do písemné práce

Žák může do své písemné práce funkčně zařadit výchozí text. Pouhé opsání výchozího textu se však nezapočítává do celkového rozsahu písemné práce, nejedná se totiž o autorský text žáka, který bychom mohli hodnotit. Stejně posuzujeme, pokud žák doslovně převezme téma zadání jako nadpis.

Za autorský text nepovažujeme změnu slovesného času nebo čísla, použití synonym místo původních slov však autorským textem je.

Čtenářský komfort adresáta

Pojem má přímou souvislost s koherencí textu, lze jej považovat za jeden z ukazatelů koherence textu. Pojem „čtenářský komfort“ je v rámci bodové škály a hodnocení písemných prací chápán v širším slova smyslu, pracuje se s ním v jednotlivých bodových pásmech u podkritérií 2A, 3A, 3B.

2A: některé závažné pravopisné chyby sice nebrání porozumění textu, ale negativně ovlivňují jeho přijatelnost pro adresáta.

3A: nedostatky ve výstavbě syntaktických celků (např. přetíženost syntaktických celků, nelogický způsob odkazování) souvisí s mírou úsilí, které musí adresát vynaložit, aby textu porozuměl.

3B: pokud při recepci textu adresát vynakládá velké úsilí, v textu se objevují místa, která brání porozumění textu, která narušují jeho soudružnost, souvislost a celistvost, má to výrazný vliv na čtenářský komfort adresáta, který je v takových případech snížený.

Nedodrží-li žák v písemné práci minimální počet slov 250, písemná práce se nehodnotí, dále taktéž nedodrží-li zadané téma nebo zadaný slohový útvar, je hodnocen v 1. nebo 2. kritériu 0 body, písemná práce se také dále nehodnotí, žák tedy nesplnil základní podmínku pro hodnocení písemné práce z jazyka českého a literatury.

Žáci s přiznaným uzpůsobením podmínek mají nárok na navýšení časového limitu u písemné práce o 25% a dále na toleranci diagnostikovaných symptomů v písemném projevu dle závěrů školského poradenského zařízení.

Hodnocení písemné práce se provádí podle klasifikační stupnice:

BODY	ZNÁMKA
30 - 26	1
25 - 21	2
20 - 16	3
15 - 12	4
11 - 0	5

2. Ústní zkouška

Je vytvořeno **61 pracovních listů** s výňatky z děl autorů.

Pro ústní zkoušku z jazyka českého a literatury žák předkládá vlastní seznam 20 literárních děl v předtištěné podobě dle stanovených kritérií v souladu s vyhláškou č. 177/2009 Sb. o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou a vyhláškou č. 405/2020 Sb., a to do **31. března daného školního roku**.

K vylosovanému číslu pracovního listu žák obdrží Strukturu ústní zkoušky z jazyka českého a literatury.

Doba na přípravu bude **20 minut**, doba zkoušení nepřesáhne **15 minut**.

Žáci s přiznaným uzpůsobením podmínek mají nárok na navýšení časového limitu v přípravné části ústní zkoušky o **5 minut**.

Ústní zkouška bude rovněž hodnocena body – **maximálně 28 bodů, hranice úspěšnosti je 13 bodů**.

Ústní zkouška z jazyka českého a literatury bude hodnocena dle následujících kritérií:

KRITÉRIUM	Hodnocení v rámci kritéria:	BODY
Analýza uměleckého textu	I. část: <ul style="list-style-type: none"> ● zasazení výňatku do kontextu díla ● téma a motivy výňatku ● časoprostor ● kompoziční výstavba ● literární druh, žánr, útvar 	0-4
	II. část <ul style="list-style-type: none"> ● vypravěč/lyrický subjekt ● postava ● vyprávěcí způsoby ● typy promluv ● veršová výstavba 	0-4
	III. část <ul style="list-style-type: none"> ● jazykové prostředky ● tropy a figury 	0-4
Literárně historický kontext	<ul style="list-style-type: none"> ● kontext autorovy tvorby ● důležité okolnosti autorova života, vliv na jeho tvorbu ● literární/obecně kulturní kontext (zařazení k uměleckému slohu, stylu, představitelé) ● další autorova tvorba 	0-4

Analýza neumeleckého textu	I. část: <ul style="list-style-type: none"> ● souvislost mezi výňatky ● hlavní myšlenka textu ● podstatné a nepodstatné informace ● různé možné způsoby čtení, interpretace ● domněnky a fakta ● komunikační situace (např. účel, adresát) 	0-4
	II. část <ul style="list-style-type: none"> ● funkční styl ● slohový postup ● slohový útvar ● kompoziční výstavba textu ● jazykové prostředky 	0-4
Výpověď v souladu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury	<ul style="list-style-type: none"> ● úroveň vyjadřování ● kultivovanost projevu ● spisovnost, srozumitelnost 	0-4

Vnitřní podmínka hodnocení:

Pokud žák nebude v 1. kritériu ohodnocen minimálně 3 body, ve 2. kritériu 2 body a ve 3. kritériu minimálně 1 bodem, nemůže být hodnocen a v ústní zkoušce neprospěl.

Hodnocení písemné práce tvoří 40% a hodnocení ústní zkoušky 60% z celkového hodnocení zkušebního předmětu.

První a třetí kritérium je rozčleněno na dílčí kritéria, žák je tedy hodnocen celkem v 7 oblastech. Každé kritérium, resp. dílčí kritérium je hodnoceno na bodové škále 0–1–2–3–4. Maximální dosažitelný počet bodů za celou dílčí zkoušku je tedy 28.

Hodnocení kritéria Výpověď v souladu s jazykovými normami a zásadami jazykové kultury se vztahuje k výkonu žáka v průběhu celé zkoušky.

BODY	ZNÁMKA
28 - 25	1
24 - 21	2
20 - 16	3
15 - 13	4
12 - 0	5

3. Výsledné hodnocení profilové zkoušky z českého jazyka a literatury

Získané body z obou částí zkoušky jsou v poměru 40% váhy písemné práce k 60% váhy ústní zkoušky vypočítány na výsledná procenta podle vzorce:

PROCENTUÁLNÍ ÚSPĚŠNOST PROFILOVÉ ZKOUŠKY = POČET BODŮ Z PP *40/30 + POČET BODŮ Z ÚZ *60/28

Procenta jsou následně převedena na výslednou známku.

Hodnocení zkoušky profilové části se provádí podle klasifikační stupnice:

PROCENTA	HODNOCENÍ
od 86%	výborný
od 70%	chvalitebný
od 56%	dobrý
od 40%	dostatečný
méně než 40%	nedostatečný

4. Kritéria hodnocení žáků zařazených do kategorie SPUO

Hodnocení žáků zařazených do kategorie SPUO bude probíhat zcela v souladu s doporučeními k uzpůsobení podmínek, a to na základě platného dokumentu (Formulář doporučení uzpůsobení podmínek pro konání maturitní zkoušky) vydaného příslušnou Pedagogicko-psychologickou poradnou a v souladu s tam uvedenými symptomy.

Další podmínky pro konání maturitní zkoušky žáky s SPUO a jejich hodnocení vyplývají z Přílohy č. 3 k vyhlášce č. 177/2009 Sb. - Uzpůsobení maturitní zkoušky pro žáky s příznáním uzpůsobením podmínek pro konání maturitní zkoušky a dále z metodických pokynů vydávaných Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání (CERMAT) pro každé maturitní období.

Způsob hodnocení každého žáka s SPUO s ohledem na konkrétní doporučení k uzpůsobení podmínek bude také zaznamenán v Protokolu o hodnocení žáka s SPUO (Příloha č. 3), a to pro každou jednotlivou zkoušku profilové části maturitní zkoušky.

Výsledky MZ žáků zařazených do kategorie SPUO jsou považovány za naprosto rovnocenné s výsledky žáků, kteří uzpůsobené podmínky nemají.

SPUO - konkretizace ČJL

Písemná práce

Tito žáci musí u písemné práce splnit **kritérium počet slov** a zároveň **kritérium 1 - Vytvoření textu podle zadaných kritérií** (tj. 1A téma, obsah a 1B komunikační situace, slohový útvar).

V **kritériu 2 - Funkční užití jazykových prostředků** (tj. 2A pravopis, tvarosloví a slovo tvorba a 2B lexikum) musí být u těchto žáků tolerovány diagnostické symptomy dle doporučení školského poradenského zařízení.

V **kritériu 3 - Syntaktická a kompoziční výstavba textu, a to 3A** (větná syntax, textová koheze) musí být u těchto žáků tolerovány diagnostické symptomy dle doporučení školského poradenského zařízení.

V **kritériu 3 - Syntaktická a kompoziční výstavba textu, a to 3B** (nadvětná syntax, koherence textu) musí žák splnit požadavky na ucelený, strukturovaný a kohezní text.

Žáci zařazení do kategorie SPUO jsou hodnoceni dle stejných kritérií jako žáci intaktní s tím, že žákům s přiznanou tolerancí symptomů se přidává vždy **1 bod navíc** v kritériích 2A, 2B a 3A, zároveň ale nesmí být překročen maximální počet bodů určených v daných kritériích.

Ústní zkouška

Hodnocení žáků zařazených do kategorie SPUO je dle stejných kritérií jako u žáků intaktních s tím, že u ústní zkoušky musí být tito žáci zohledněni v kritériu **Výpověď v souladu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury**, a to přidáním vždy 1 bodu navíc. Zároveň musí být v průběhu celé zkoušky tolerovány diagnostikované symptomy dle doporučení školského poradenského zařízení.